206 ـ ویژگی‌های گروه رستگار

سوال

شروط و ویژگی‌های گروهی که مسلمان شرعا باید تابع آنان شود چیست؟

خلاصه‌ی پاسخ

آنچه بر مسلمان واجب است، پیروی از حق و حرکت در رکاب طایفۀ منصوره (گروه رستگار) یعنی پیروان سلف صالح ـ اهل سنت و جماعت ـ است. از جمله ویژگی‌های گروه رستگار این است که آنان بر حق هستن و امر خداوند را اجرا می‌کنند و تا روز قیامت ظاهر و سربلند هستند و صابر و شکیبا هستند.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

آنچه بر مسلمان واجب است، پیروی از حق و حرکت در رکاب طایفۀ منصوره یعنی پیروان سلف صالح ـ اهل سنت و جماعت است ـ است که آنان را هرجا که باشند، در سرزمین خودش یا جای دیگر دوست داشته باشد و با آنان در راه نیکوکاری و تقوا همکاری کند و به یاری آنان دین الله را یاری دهد.

اما دربارۀ اوصاف این گروه رستگار احادیث صحیحی چند از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ وارد شده از جمله:

از معاویه ـ رضی الله عنه ـ روایت است که گفت: از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ شنیدم که می‌فرمود: «همواره از میان امت من گروهی خواهند بود که قائم به امر الله هستند و خذلان و مخالفت دیگران به آنان زیانی نمی‌رساند تا آنکه امر الله (قیامت) سر رسد و آنان بر همین حال باشند».

و از عمر بن الخطاب ـ رضی الله عنه ـ روایت است که رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمودند: «همواره گروهی از امت من بر حق ظاهر هستند تا آنکه قیامت برپا شود».

و از مُغیرة بن شعبة ـ رضی الله عنه ـ روایت است که گفت: شنیدم که رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ می‌فرمود: «همواره از امت من گروهی خواهند بود که بر مردم آشکار هستند [و حق را برای مردم آشکارا بیان می‌کنند] تا آنکه امر الله برایشان فرا رسد».

و از عمران بن حصین ـ رضی الله عنه ـ روایت است که گفت: رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمود: «همواره گروهی از امت من برای حق می‌جنگند و بر کسانی که با آنان مخالفت کنند پیروز خواهند بود تا آنکه آخر آنان علیه مسیح دجال می‌جنگد».

- از این احادیث چند امر برداشت می‌شود:
- این سخن پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ که: «همواره گروهی از امت من» دلیلی است بر اینکه آنها گروهی از امت هستند نه همهٔ امت، و این اشاره‌ای است به اینکه گروه‌های دیگر و طوایف دیگر هم هستند.
- این سخن پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ که: «کسانی که با آنان مخالفت می‌کنند به آنها زیانی نخواهند رساند» دلیلی است بر اینکه گروه‌های دیگری هستند که با این گروه رستگار و آنچه در امر دین بر آن هستند مخالفت خواهند کرد و این همچنین در توافق با مدلول «حدیث افتراق» است که بر اساس آن هفتاد و دو فرقهٔ دیگر در امر حق به مخالف با گروه رستگار برخواهند خاست.
- هر دو حدیث حامل بشارت برای اهل حق است. حدیث گروه رستگار (طایفهٔ منصوره) به آنان بشارت پیروزی و یاری و آشکار بودن در دنیا می‌دهد.
- و منظور از سخن پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ که «تا امر پروردگار سر رسد» همان بادی است که می‌آید و روح هر مرد و زن مؤمنی را می‌گیرد.

این حدیث منافاتی با حدیث «همواره گروهی از امت من تا روز قیامت آشکارا و پیروز بر حق می‌مانند» ندارد. زیرا معنایش آن است که آنان همواره بر حق ثابت قدم می‌مانند تا آنکه این باد نرم و خوش روح آنان را در نزدیکی قیامت و هنگام پی در پی آمدن نشانه‌های آن بگیرد.

ویژگی‌های گروه رستگار

از مجموعهٔ احادیث پیشین و روایات دیگر، ویژگی‌های زیر را می‌توان برای گروه رستگار قائل شد:

- آنان برحق هستند:

در حدیث آمده که آنان «برحق هستند».

و اینکه آنان «بر امر الله هستند».

و اینکه آنان «بر این امر هستند».

و اینکه آنان «بر دین هستند».

همهٔ این الفاظ در این معنا یکجا هستند که آنان بر دین درستی که محمد ـ صلی الله علیه وسلم ـ برایش مبعوث شده پایدار هستند.

- آنان بر امر الله و اجرای آن استوار هستند:

قیام آنان به امر الله یعنی:

الف ـ آنان با حمل پرچم دعوت به الله از دیگر مردم متمایز شده‌اند.

ب ـ و اینکه آنان وظیفهٔ «امر به معرف و نهی از منکر» را اجرا می‌کنند.

- آنان تا روز قیامت «ظاهر» و آشکار هستند:

احادیث، این گروه را اینگونه وصف کرده‌اند که آنان: «همواره ظاهر هستند تا آنکه امر الله در حالی سر رسد که آنان ظاهر هستند».

و اینکه آنان «بر حق آشکار هستند» یا «بر حق ظاهرند».

یا «تا روز قیامت ظاهر هستند».

یا «بر کسانی که با آنان مخالفت کنند ظاهر هستند».

و این ظهور چند چیز را در بر می‌گیرد:

وضوح و بیان و پوشانده نبودن آنان. آنان معروف و آشکار و سربلند هستند.

پایداری آنان بر حق و دینی که بر آن هستند و استقامت و انجام امر الله و جهاد علیه دشمنان او.

ظهور به معنی غلبه و پیروزی.

آنان صابر و شکیبا هستند:

از ابوثعلبه خشنی ـ رضی الله عنه ـ روایت است که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمودند: «در پی شما دوران صبر خواهد آمد، که برای پایبند [به امر دین] پاداش پنجاه شهید از میان شماست».

چه کسانی از این گروه رستگار هستند؟

بخاری می‌گوید: «آنان علما هستند».

بسیاری از علما بیان کرده‌اند که منظور از گروه رستگار، «اهل حدیث» هستند.

نووی می‌گوید: «احتمال دارد که این گروه رستگار میان انواع مؤمنان پراکنده باشند: از جملهٔ آنان شجاعان مبارز و از جملهٔ آنان فقیهان و از میان آنان محدثان و زاهدان و آمران به معروف و ناهیان از منکر و از بین آنان انواع دیگر از نیکوکاران باشند».

وی همچنین می‌گوید: «جایز است که این گروه، جماعتی متعدد از انواع مؤمنان باشند، میان کسانی که شجاع و آگاه به نبرد هستند و فقیه و محدث و مفسر و انجام دهندهٔ امر به معروف و نهی از منکر و زاهدان و عابدان».

ابن حجر ـ رحمه الله ـ در تفصیل سخن دربارهٔ این مسئله می‌گوید: «لازم نیست که آنها در یک سرزمین جمع شده باشند بلکه می‌توانند در یک سرزمین یا در سرزمین‌های مختلف زمین پراکنده باشند و می‌توانند در یک سرزمین یکجا باشند یا آنکه در بخشی از یک سرزمین باشند و در بخش‌های دیگر نباشند و ممکن است همهٔ زمین کم کم از برخی از آنان خالی شود تا آنکه جز یک گروه در یک سرزمین نماند و چون آنها از بین بروند، امر خداوند سر رسد».

سخن علما بر گرد این محور می‌چرخد که این گروه تنها در یک قشر خاص محدود نیست همانطور که محدود به یک سرزمین خاص نیست اگر چه آخرین آنان در شام خواهند بود و با دجال خواهند جنگید، همانطور که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ خبر داده‌اند.

شکی در این نیست که شاغلان به علم شریعت ـ در عقیده و فقه و حدیث و تفسیر و آموختن و آموزش و دعوت و پیاده‌سازی ـ شایسته‌تر به صفت گروه رستگار هستند و همانان شایسته‌تر به دعوت و جهاد و امر به معروف و نهی از منکر و پاسخ گفتن به اهل بدعت هستند، زیرا همهٔ اینها باید همراه با علم صحیحِ برگرفته از وحی باشد.

از الله تعالی خواهانیم که ما نیز از آنان باشیم. وصلی الله علی نبینا محمد.

والله اعلم.